

Preek over Efeze 1 vers 15-23 'Daarom zijn we kerk'

Gemeente van Christus,

Deze week zat ik 's avonds een uur aan de telefoon met iemand uit mijn heel naaste omgeving. Hij had geappt dat ie klaar was met de kerk. De kerkmensen in zijn omgeving hadden geen oog gehad voor zijn problemen. 'Ik ben er helemaal klaar mee', schreef ie. 'Kerk lost niks op.' Hij schreef ook: 'Ik ben juist meer in God gaan geloven de afgelopen tijd. Maar niet meer in kerksystemen.' Appen is vaak niet de beste weg om dit soort emotionele en geladen gesprekken voort te zetten. Vandaar dat we belden. Het was een prima gesprek. Maar ik ga hem niet meer op andere gedachten kunnen brengen.

Het is goed denkbaar dat u of jij ook wel eens dit soort gesprekken hebt gevoerd. Over het waarom van de kerk. Omdat de toegevoegde waarde daarvan mensen die je dierbaar zijn niet langer duidelijk is. En wie weet herken je dat zelf ook wel diep van binnen. Misschien niet eens heel diep, trouwens. Ligt dat behoorlijk aan de oppervlakte. En heeft deze coronatijd dat gevoel alleen maar versterkt. Dat de toegevoegde waarde van de kerk je niet meer duidelijk is. En als we zouden proberen daar 95 stellingen over op te schrijven, wie weet komen we een heel eind.

Laten we dat eens doen. Het is ook wel toepasselijk vandaag, want gisteren was het Hervormingsdag. En ruim 500 jaar geleden timmerde Maarten Luther, ook bepaald een kritische kerkganger in zijn tijd, zijn 95 stellingen op de deur van een kerk. Ik begin maar even met wat mijn naaste deze week op tafel legde.

Ik ben klaar met de kerk, want:

1. Kerkmensen zijn hypocriet, en hebben geen oog voor andermans problemen.
2. Ik geloof wel in God, maar heb daar de kerk niet voor nodig.
3. De kerk zit vast in z'n eigen bubble, en lost niks op.

Waarschijnlijk zou u, zou jij niet zeggen dat je klaar bent met de kerk. Immers, je bent hier. Of je hebt thuis je apparaat ingeschakeld. Maar heeft de kerk wel toegevoegde waarde? Immers,

4. Wie wil er nou door familie, vrienden of collega's geassocieerd worden met een stel ouderwetse figuren uit Staphorst die coronaregels aan hun laars lijken te lappen?
5. En wat nu als je je jarenlang hebt ingezet voor de gemeente, maar er is niemand die het stokje wil overpakken?
6. En wat nu als je merkt dat er achter andermans ruggen om heel veel gekletst wordt óver de kerk, en hoe 'ze' het verkeerd doen, maar niemand een ander ergens rechtstreeks op aanspreekt?

7. En wat nu als je het idee krijgt dat de kerk een club met vooral oudere mensen, die niet echt openstaan voor hoe jij als jongere of als jongvolwassene het geloof een plek in je leven wilt geven?

En wat nu als... Maar ho, even! We zijn nog lang niet bij de 95, maar dit wordt niks. Als ik door zou gaan, zou je waarschijnlijk je apparaat uitzetten. Misschien was je zonet al op zoek naar de uitknop. En hier in de kerk zat je al wat te schuifelen op je stoel. Maar blijf zitten, en blijf ingeschakeld. Want we gaan hier niet mee door!

Zeker niet! Want hoe terecht dit soort stellingen en vragen ook kunnen zijn, ze gaan ons niet verder helpen. Natuurlijk is het goed om met iemand in gesprek te gaan die zegt klaar te zijn met de kerk. En wellicht helpt het je om te beseffen waar de jeuk zit bij jouzelf als het over de toegevoegde waarde van kerk-zijn gaat. Maar als we dit soort stellingen en vragen achter elkaar blijven zetten, breien we een verhaal in elkaar dat op z'n best een vertekening is van de werkelijkheid. En dat is linke soep. Want voor je het weet zit je vast in een verkeerd verhaal. Dat je steeds meer gaat geloven, en dat je uiteindelijk bevestigt in wat je al meende te denken. Namelijk dat je klaar bent met de kerk. Of dat de toegevoegde waarde gering is.

En daar gaan we niet in mee. Daar ga ik vanmorgen een ander verhaal naast zetten. En ik niet alleen, dat gebeurt op heel veel plekken in ons land. Door het initiatief van de organisaties achter het platform Daaromzijnwekerk. Want meer dan terecht vragen ze juist op deze zondag na de Hervormingsdag aandacht voor de kern van kerk-zijn vandaag! Positief. Stellend. Met 95 stellingen. Inderdaad, het zijn er echt 95. En waarschijnlijk hadden het er ook 195 kunnen worden. Positieve, opbouwende en soms kritische reacties van christenen vandaag op de vraag: Waarom zijn we kerk?

Wat goed om ons daarop te bezinnen. Twee weken geleden merkten jullie al dat de serie uit Jeremia ons dicht bij dit thema bracht. Met de boodschap over de borrelende boekrol van Seraja. Met het perspectief dat de bisschop van Oxford aanreikte. Verruim je horizon. Denk richting Pasen. Want Jezus kwam wél boven, in tegenstelling tot wereldmacht Babel. Hij is de gekruisigde die leeft, en die bovenkwam om ieder die in Hem gelooft een perspectief te geven dat nog veel verder reikt dan zes maanden. Een perspectief op Gods koningschap, op zijn nieuwe wereld. Waar we vorige week met de kinderen over nadachten. Over de storm, en de wijze en de dwaze bouwer.

Om dat hoopvolle perspectief op Gods koningschap te horen komen we samen. Doen we mee met de liturgie van Seraja, door te lezen uit de Bijbel, te bidden en te vieren. Daarom zijn we kerk. De kerk is een plek waar het draait om woorden die ruimte geven. Ook vandaag. Als kerk, samengekomen op zondag en verspreid

doordeweeks, schrijven we aan het script van God, dat gebaseerd is op gerechtigheid en barmhartigheid. Straks klinkt als woord voor morgen om deze tijd de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Het vierde Focusthema in dit blok. Toegerust nu, voor de dag van morgen. Want hier laten we ons niet muilkorven door dominante verhalen van buiten. En ook niet door dominante verhalen van binnen. Over waarom we er wel klaar mee zijn. En de toegevoegde waarde gering is.

Hier danken we God voor de kerk. Hier zoeken we naar woorden die geen angst voeden, maar geloof, hoop en liefde. Woorden die een perspectief openen vanuit Pasen. Daarom lezen we in de kerk vanmorgen met vele broeders en zusters in ons land Efeze 1. Want daar vinden we een prachtig antwoord op de vraag Waarom zijn we kerk? En daar vinden we redenen genoeg om te concluderen dat we, door Gods genade die ons vasthoudt, nog niet klaar zijn met de kerk. Want Hij is er niet klaar mee. Integendeel. Reken maar dat er toegevoegde waarde is!

Paulus zet de brief aan de kerk in Efeze hoog in. En dat alleen is al een schitterende les voor ons. Natuurlijk, ik ben deze preek expres begonnen zoals ik dat deed. Niet in lijn met Paulus. Want niet hooggestemd. Juist omdat ik het gevoel heb dat hooggestemd beginnen, je óók zou kunnen vervreemden van wat er op het spel staat. Dat we dan zouden gaan zweven. Net zo goed als dat dit wat negatieve begin jeuk kon oproepen.

Want hoog inzetten, met de lof op God, we lijken het in deze tijd meer dan ooit ontwent. Liturgisch deden we het wel vandaag. Loven als eerste. 'Heilig, heilig, heilig. Heer God almachtig. Hemel, zee en aarde verhoogt uw heerlijkheid!' Terecht! Maar verder spreken en denken we vaak klein. Tobberig. Over wat er niet lukt, of hapert en stukt.

Zo niet Paulus in deze brief aan de kerk in Efeze. Vers 3 tot en met 14 van dit hoofdstuk zijn een loflied op een geweldige toonhoogte. Lees dat later vandaag eens door. Prachtig! Dat zijn nu bij uitstek woorden die ruimte geven. Wow! En dan merk je ook hoe weldadig corrigerend dat is. Beginnen met de lofprijzing. Dat is zo contra onze platheid, onze humeurigheid, onze zware bezorgde harten. Dat brengt je echt op een hoger plan. Het zijn grote lijnen, in één lange zin door Paulus geschilderd. Wat is God goed! En wat heeft Hij in Christus een onvoorstelbaar reddingsplan ten uitvoer gebracht!

En dan, in vers 15, waar we vanmorgen begonnen te lezen, verandert de lof tot God in gebed. Paulus komt dichtbij. Bij de lezers van toen, de kerk in Efeze. En bij ons in Eethen en Drongelen vanmorgen. We zetten het op het scherm.

'Daarom, en ook omdat ik gehoord heb over uw geloof in Jezus, de Heer, en over uw liefde voor alle heiligen, dank ik God onophoudelijk voor u en noem ik u in mijn gebeden.'

Paulus bidt en dankt. Voor de gemeente. Om haar geloof en liefde. Het geloof in de Here Jezus Christus allereerst. Jezus belijden als Heer, in de hoofdstad van de keizerverering in dit deel van het Romeinse Rijk. Efeze was bepaald niet een veilige bubbel om een teruggetrokken geloofsleven in de luwte te leven. Zeker niet. In Efeze was de verering van de keizer en van allerlei andere machten en krachten tastbaar op elke straathoek. Paulus had het ooit aan den lijve ervaren met zilversmid Demetrius en z'n santenkraam.

Geloof dus. En liefde. Voor alle heiligen. Voor elkaar als gelovigen. Op z'n zachtst gezegd een blijvend aandachtspunt voor de kerk vandaag. Mijn gesprekspartner van de week was juist op het gebrek aan deze liefde afgeknapt. En gaf toe dat het hem zelf ook niet was gelukt het nog langer op te brengen. Pijnlijk.

Maar Paulus dankt. Voor geloof en liefde in Efeze. Maar dan missen we de hoop. En daarom bidt hij dan ook. Want de kerk in Efeze was ook verlegen om dat langetermijnperspectief. Dat herkennen we zo. Denk nog even aan de boodschap van de borrelende boekrol, en de verruimde horizon tot Pasen. De brief aan de kerk in Efeze is door Paulus geschreven vanuit die drive. Om de gemeente daar en nu perspectief te bieden. Te bepalen bij de kern. Toe te rusten voor het leven in Gods wereld, ook als daarin de machten en krachten de overhand nog altijd lijken te hebben. Hoe hou je dan vol? Door verder te kijken. Lange termijn. Vers 17 en 18.

'Moge de God van onze Heer Jezus Christus, de vader van alle luister, u een geest van inzicht schenken in wat geopenbaard is, opdat u hem zult kennen. Moge uw hart verlicht worden, zodat u zult zien waarop u hopen mag nu hij u geroepen heeft.'

Hoop hebben heeft te maken met hoe je kijkt. Wat je ziet. Met andere ogen. Letterlijk staat er 'verlichte ogen van jullie hart'. Daar komt de Geest van God in beeld. De Geest van wijsheid. Die ons een licht doet opgaan in ons hart. Daar knap je van op! Dan wijkt de donkerheid en de somberheid. Dan gaat er een raam open, waardoor je verder kunt kijken. Dan zie je waarop je hopen mag, nu God ons geroepen heeft. Geroepen zijn wil zeggen: tot geloof gekomen zijn.

Daar horen alle drie die prachtige kernwoorden helemaal bij. Geloof in Jezus Christus als Heer, liefde voor elkaar en de naaste, en ook hoop. Zodat je verder kijkt dan de waan van de dag. Op de site van Daaromzijnwekerk schrijven de initiatiefnemers: 'We geloven dat de Geest ons helpt om samen inzicht te krijgen in de tijd. Dat Hij ons inspireert bij het zoeken naar nieuwe wegen van kerk-zijn en ons leert leven vanuit hoop! Dan zie je, zegt Paulus in vers 18 en 19:

‘hoe rijk de luister is die de heiligen zullen ontvangen, en hoe overweldigend groot de krachtige werking van Gods macht is voor ons die geloven.’

Gemeente, God is een beweging begonnen. Een onstuitbaar plan. De doorbraak van zijn koningschap. De Efeziërs twijfelden. Want ze zagen er weinig van. Middenin een wereld vol sterke figuren als keizers en afgoden. En nu, 2000 jaar later, kan ons dat ook bekruipe. Dat gevoel dat het niet opschiet. Paulus duidt wat gaande is vanuit Gods perspectief. En dat te zien, geeft de kerk ook vandaag houvast. Het hoeft allemaal niet op stel en sprong geregeld te zijn. Net zo min als dat het allemaal binnen de kortste keren tot nul gereduceerd zal zijn. De doorbraak van Gods koningschap, van zijn nieuwe wereld, is een traag proces. Maar het is vooral een gestage beweging. Die nooit meer stopt!

Incidenten als een coronacrisis kunnen ons het zicht op deze trage, maar gestage beweging danig belemmeren. Je aan het wankelen of twijfelen brengen. Lofprijzing en gebed zijn dan als ruitenwissers, die het zicht weer openen. Want we hebben het hier niet over zomaar iets. Paulus schrijft over de overweldigend grote krachtige werking van Gods macht voor ons die geloven. Nou, wat is dat dan voor macht? Niet de macht van het grote getal. Niet de macht van het grote geld. Niet de macht van geweld. Niet de macht van politieke invloed. **Nee, vers 20 en 21** zetten we op het scherm. Het is de macht van het open graf. De macht van Pasen en Hemelvaart. Want:

‘Die macht was ook werkzaam in Christus toen God hem opwekte uit de dood en hem in de hemelsferen een plaats gaf aan zijn rechterhand, hoog boven alle hemelse vorsten en heersers, alle machten en krachten en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld maar ook in de toekomstige.’

Ja, die tegenkrachten waren toen en zijn nu reëel. Die zich uiten in die dominante verhalen, waar wij zo gemakkelijk voor vallen. Verhalen die vaak een kern van waarheid bevatten, en daarom zo aantrekkelijk zijn. Maar uiteindelijk niet meer zijn dan een parodie, een vertekening van de werkelijkheid.

En het perspectief daarop, op Góds werkelijkheid, leren we in de kerk. En die kerk is niet zomaar een clubje mensen met een spirituele hobby. Net zo goed als dat een ander van voetballen of het theater of de kroeg houdt. De kerk als tijdverdrijf, voor de zondagmorgen en soms een avond doordeweeks. Nee, dat is niet de taal die de apostel bezigt. Vers 22 en 23.

‘Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd en hem als hoofd over alles aangesteld, voor de kerk, die zijn lichaam is, de volheid van hem die alles in allen vervult.’

De kerk als de volheid van Christus. Het lichaam waar Hijzelf het Hoofd van is. Wat een prachtig perspectief, en wat een heerlijke remedie tegen ons gesomber en getob.

Bij ons hoopvol nadenken over de vraag waarom we kerk zijn, kun je een horizontale lijn trekken, en een verticale. De horizontale benadrukt de betrokkenheid op de samenleving, het oog hebben voor elkaar. De verticale lijn is de verbinding met Christus die het Hoofd is van de kerk. Juist die verticale lijn verdient in deze tijd onze aandacht. Omdat dit ervoor zorgt dat de kerk inderdaad meer is dan de zoveelste liefdadigheidsclub, die je al dan niet kunt steunen als goed doel.

Één van de 95 stellingen op daaromzijnwekerk luidt zo:

‘Omdat de kerk met Jezus als Hoofd in de hemel verbonden is, kan ze met handen en voeten in de bagger van onze aardse gebrokenheid staan.’

‘Omdat de kerk met Jezus als Hoofd in de hemel verbonden is, kan ze met handen en voeten in de bagger van onze aardse gebrokenheid staan.’

Dat is prachtig verwoord. En dat is ook precies de verbinding tussen Efeze 1 en de gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan. Ook in Eethen en Drongelen worden wij geroepen kerk te zijn. Met onze handen en voeten in de bagger van onze aardse gebrokenheid. Daarom zijn we kerk. Omdat we een Hoofd hebben in de hemel, dat het lichaam door zijn Geest een perspectief biedt waar je van opknapt. En door ons heen de wereld.

De liederen om deze preek heen geven daar dichtertlijk woorden aan.

‘Door Gods adem aangeraakt, door de Geest die levend maakt,
ging het Woord van mond tot mond zegenend de wereld rond.

Jezus roept en leidt Zijn kerk naar het einde van de tijd;

bouwt met ons Zijn koninkrijk vol van Gods gerechtigheid.

Als de wereld vlucht en vecht, komen wij op voor het recht;

geven machtelozen stem, volgen Jezus, dienen Hem.

Door de kracht van Jezus’ kruis komen vele mensen thuis,

uit het rijk van duisternis in Gods koninkrijk van licht.’

Daarom zijn we kerk. Met de woorden van stelling 75.

‘Onze motivatie voor kerk-zijn is de lofprijzing van Gods naam.’

Gezegend zijt Gij Heer der kerk. Ons venster vangt het licht van Pasen. Amen.